

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 12.10.2006
KOM(2006) 590 endelig

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL DET EUROPÆISKE RÅD

Eksterne energiforbindelser – fra principper til handling

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL DET EUROPÆISKE RÅD

Eksterne energiforbindelser – fra principper til handling

Det Europæiske Råd i marts 2006¹ godkendte de energipolitiske mål for Europa, der var opstillet i Kommissionens grønbog: langsigtet bæredygtighed, energiforsyningsikkerhed og økonomisk konkurrenceevne i tråd med Lissabon-strategien til fremme af vækst og beskæftigelse. Det Europæiske Råd i juni 2006² vedtog derefter en række henstillinger foreslået i fællesskab af Kommissionen og den højtstående repræsentant/generalsekretæren for Rådet³.

- (1) **Kohærens** er af stor betydning, hvis disse mål skal nås. Der skal være kohærens mellem energipolitikens interne og eksterne aspekter og mellem energipolitik og andre politikker, der har indflydelse på den, f.eks. politikker for eksterne forbindelser, handel, udvikling, forskning og miljø. Det er vigtigt at anvende en kohærent tilgang, hvis den eksterne energipolitik skal kunne garantere forsyningsikkerhed, samtidigt med at målet vedrørende bæredygtighed fremmes internationalt. For at sikre kohærens er det nødvendigt at træffe vigtige og hastende beslutninger.
- (a) For EU ligger der store muligheder i virkeliggørelsen af det **indre energimarked**. Det kan styrke den økonomiske konkurrenceevne, øge diversificeringen og effektiviteten, fremme investeringer og innovation og bidrage til forsyningsikkerheden. Medlemsstaterne bør fremme anvendelsen af de principper, der er gældende for det indre energimarked, i bilaterale og multilaterale sammenhænge og herved styrke EU's kohærens og position udadtil i energispørgsmål. Impulsen fra EU's indre marked vil også blive styrket, hvis netsammenkoblingen øges og konkurrencereglerne overholdes.
- (b) Der er behov for store investeringer for at skabe de nødvendige sammenkoblinger i og uden for EU med henblik på at sikre diversificering af transportveje og eksterne energiforsyningskilder. EU bør eventuelt hjælpe med at skabe gunstige vilkår for private kapitalstrømme og tilbyde politisk og finansiell støtte til økonomisk gennemførlige projekter.
- (c) Den vigtigste forudsætning for at nå alle tre energipolitiske mål, herunder begrænsning af importafhængigheden, er at energieffektiviteten søges forbedret. EU har gode muligheder for at gå forrest i en bred international indsats for at reducere væksten i den globale energiefterspørgsel, øge energieffektiviteten, bekæmpe klimaændringer og fremme større bæredygtighed. Dette er bare et af de områder, hvor Den Europæiske Unions førerposition inden for avanceret miljø- og energiteknologi gør den til en attraktiv international partner.

¹ Dokument 7775/1/06 REV 1, Det Europæiske Råd i Bruxelles den 23. og 24. marts 2006, formandskabets konklusioner.

² Dokument 10633/1/06 REV 1, Det Europæiske Råd i Bruxelles den 15. og 16. juni 2006, formandskabets konklusioner.

³ Dokument nr. 9971/06.

- (d) EU og EU-medlemsstaterne bør både internt og eksternt fremskynde overgangen til en økonomi med et lavt kulstofforbrug, herunder handel med kulstofemissioner. Det vil kræve, at man tager fat på spørgsmål som klimaændringer og bæredygtighed og klimasikkerhed. En tidlig indsats kan fremme udvikling og anvendelse i EU og i tredjelande af vedvarende energi (vind-, sol-, biomasse- og vandvandenergi og geotermisk energi) og rene kulbrinter, herunder kul, hvilket kan give EU en fordelagtig ledende rolle på internationale markeder under udvikling. For dem, der støtter denne linje, opfattes kernekraft som et led i energiforsyningssikkerheden og en økonomi med et lavt kulstofforbrug.
- (2) EU bør i forbindelse med igangværende og **fremtidige bilaterale forhandlinger og aftaler** bruge al sin indflydelse og tilbyde afbalancerede, markedsbaserede løsninger, frem for alt i forhold til de traditionelle forsyningslande, men også i forhold til andre vigtige energiproducerende lande og energiforbrugende lande. EU bør spille en central rolle ved fastlæggelse af internationale aftaler, herunder tilstræbe, at EU's energilovgivning også anvendes af nabolandene (energifællesskabet), fastlæggelsen af Energichartertraktaten, strategien efter Kyoto, en rammeaftale om energieffektivitet, udvidelse af ordningen for handel med emissionskvoter til globale partnere, fremme af forskning og anvendelse af vedvarende energi. EU's rolle i internationale organisationer og forummer skal styrkes yderligere. Medlemsstaterne og Kommissionen bør koordinere deres forhandlingspositioner for at kunne tale effektivt med én stemme.
- (3) **Energisamarbejdet mellem EU og Rusland** har afgørende betydning for energiforsyningssikkerheden på det europæiske kontinent. Rusland leverer allerede omkring 25 % af den olie og gas, der bruges i EU. Det voksende behov for energi, navnlig gas, vil sandsynligvis gøre det nødvendigt at importere endnu mere energi fra Rusland. De planlagte forhandlinger om en ny generel rammeaftale under opfølgningsskiftet til partnerskabs- og samarbejdsaftalen giver mulighed for at nå til enighed om mål og principper for energisamarbejdet på en måde, der er afbalanceret og gensidigt bindende. Dette ville ikke kun have indflydelse på vilkårene for handelen mellem EU og Rusland og investering i energisektoren, men ville også kunne få indflydelse på hele økonomien og dermed støtte den industrielle diversificering og teknologiske udvikling, som Rusland er interesseret i. Det ville også kunne få positive konsekvenser for transit- og producentlande i Østeuropa, Det Sydlige Kaukasus og Centralasien. En sådan aftale med Rusland, som både bekræfter de markedsøkonomiske principper og de relevante principper i Energichartertraktaten, kunne også fjerne mange af de nuværende hindringer for Ruslands eventuelle ratificering af Energichartertraktaten.

Der har været sat spørgsmålstegn ved, om Rusland med den nuværende investering i produktion, transport og distribution af energiprodukter vil være i stand til at tilfredsstille den voksende efterspørgsel, både på landets eksportmarkeder og på hjemmemarkedet. Der bør derfor gøres en stor fælles indsats for at forbedre energieffektiviteten i den russiske økonomi. For at gøre det muligt er der behov for rammer til regulering og fremme af energihandel og grænseoverskridende investeringer mellem EU og Rusland. EU bør i den forbindelse udvikle sit samarbejde med Rusland vedrørende opfyldelsen af Kyoto-forpligtelserne med henblik på at fremme teknisk innovation og forbedre energisektorens effektivitet.

EU og Rusland bør kunne se de langsigtede gensidige gevinster ved et nyt energipartnerskab, som sikrer balance mellem begge parter forventninger og interesser. Der er tale om at få følgende regnestykke til at gå op:

- (a) Rusland søger at finde måder, hvorpå landet kan tilfredsstille EU's energiefterspørgsel. EU har brug for de russiske ressourcer for at sikre sine energiforsyninger. Der er en klar gensidig afhængighed.
- (b) Rusland ønsker en stærkere tilstedeværelse på EU's indre energimarked, garanterede langsigtede gasforsyningskontrakter, integrering af elektricitetsnet og fri handel med elektricitet og nukleare materialer samt erhvervelse af og kontrol med sekundære EU-energiprodukter (gas og elektricitet) og EU-investeringer og teknologi til udvikling af russiske energiressourcer.
- (c) Den Europæiske Union ønsker, at dens energiforbindelser til Rusland præges af ikke-diskriminerende og fair behandling fra russisk side, hvad angår energiforsyninger fra dette land, EU-investorenes adgang til det russiske marked, ens spilleregler med hensyn til markedsvilkår, investering og erhvervelser inden for energiinfrastrukturer og -ressourcer, både i den primære og sekundære sektor, tredjepartsadgang til rørledninger i Rusland, herunder dem, der anvendes til transit for energiprodukter fra regionen omkring Det Kaspiske Hav og Centralasien og opfyldelse af konkurrencereglerne og EU ønsker endeligt et højt miljøbeskyttelsesniveau.

Kommissionen har i sit forslag til retningslinjer for forhandlinger om en ny rammeaftale med Rusland beskrevet, hvordan EU's energiforbindelser med Rusland kan forbedres. Tættere forbindelser med Rusland skal omfatte fjernelse af de tilbageværende hindringer for handel og investering, samordning af regler og lovgivning og øget udveksling af teknologisk viden, således at vores energiforbindelser styrkes. Gensidige langsigtede fordele kan konsolideres ved, at der indføres ens regler og opnås forudsigelighed og gensidighed med hensyn til:

- (a) Investeringer på hjemmemarkedet og i udlandet i primære og sekundære sektorer
- (b) Åbning af markeder og fair og ikke-diskriminerende adgang til transportnetværk, herunder med henblik på transit for energiprodukter
- (c) Samordning af energipolitikker, lovgivning og bestemmelser for markederne, herunder handelsregler, samt af sikkerhedsspørgsmål
- (d) Efterlevelse af de strenge krav i EU-bestemmelserne om sikkerhed og miljø, navnlig med hensyn til handel med elektricitet, og efterlevelse af konkurrencereglerne
- (e) Fælles indsats med hensyn til energieffektivitet og -besparelser, vedvarende energi og forskning.

Det er vigtigt, at medlemsstaterne har en sammenfaldende opfattelse af den strategi, der foreslås anvendt på det fremtidige energipartnerskab med Rusland, som skal overvejes i forbindelse med opfølgningssaftalen til partnerskabs- og samarbejdsaftalen. EU bør benytte alle muligheder for at overbevise Rusland om, at de to parter har en fælles interesse i en sådan strategi.

- (4) EU's energisamarbejde med **andre tredjelande** forbliver en topprioritet, uafhængigt af forhandlingerne mellem EU og Rusland. Det tjener til at garantere EU's og transitlandenes forsyningssikkerhed, det bidrager til reformer i partnerlandene og letter producentlandenes adgang til EU-markederne. Samarbejdet med vigtige energiforbrugende lande fortsættes også. For at sikre EU's adgang til ren og sikker energi er det af afgørende betydning, at der anvendes forskellige energityper, at energiimporten hidrører fra flere forskellige lande, og at der anvendes forskellige transitlande.

EU er omgivet af næsten 80 % af verdens kulbrinteforekomster. Der findes vigtige energiproducenter ved Middelhavet, Sortehavet, Det Kaspiske Hav, i Mellemøsten, ved Den Arabiske Golf og i Nordeuropa (Norge), som EU er ved at udbygge sit samarbejde med. Det er målet at skabe et bredt netværk af lande omkring EU, der efterlever fælles regler og principper, som er fastlagt for det indre marked.

Der kan anvendes forskellige redskaber til at nå dette mål. Blandt disse redskaber kan nævnes de eksisterende og kommende bilaterale aftaler med energiproducerende lande og transitlande som f.eks. partnerskabs- og samarbejdsaftalerne, aftalememorandummet om energisamarbejde med Ukraine og associeringsaftalerne med Middelhavslandene. Hertil kommer handlingsplanerne for den europæiske naboskabspolitik, de planlagte aftalememoranda med Algeriet, Aserbajdsjan og Kasakhstan, samarbejdet inden for Middelhavsforummet for energi, Baku-initiativet og energidialogen mellem EU og Norge. Energiforbindelserne er også blevet styrket med andre vigtige energiproducenter som f.eks. OPEC-landene og lande i Latinamerika og Afrika, som øger deres kulbrinteproduktion og har muligheder for at øge produktionen yderligere. Hvad angår de energiforbrugende lande, er samarbejdet også ved at blive udvidet med USA, Indien og Kina. Det er vigtigt, at der sker en effektiv overvågning og gennemførelse af disse initiativer, og den skal understøttes fuldt ud af EU's handels-, udviklings-, miljø- og konkurrencepolitikker.

Energifællesskabstraktaten trådte i kraft den 1. juli 2006 og udvider anvendelsen af de relevante dele af EU's regelværk på energiområdet til Vestbalkan. Med gennemførelsen af traktaten forbedres energiforsyningssikkerheden, der skabes et regionalt energimarked og vigtige investeringer fremmes. Der bør hurtigst muligt tages stilling til inddragelsen af Norge og Ukraine, som allerede formelt har ansøgt om at blive medlemmer af Energifællesskabstraktaten. Det er nødvendigt at overveje andre mulige medlemskabsansøgninger. I landene ved Sortehavet og Det Kaspiske Hav kan det forventes, at den energipolitiske dialog i forbindelse med Baku-initiativet vil styrke landene i regionen, således at de kan tage fælles udfordringer op sammen med EU og bidrage til at øge forsyningerne fra Centralasien til EU.

Tyrkiet er ved at blive et centralt knudepunkt for forsyningerne fra producentregionerne og er derfor af strategisk betydning for EU's energiforsyningssikkerhed. Udvidelsesforhandlingerne med Tyrkiet kunne bidrage til at fremme hurtig Tyrkisk vedtagelse og gennemførelse af EU's regelværk på energiområdet, mens en hurtig tyrkisk tiltrædelse af Energifællesskabstraktaten også kunne fremskynde denne proces. Samarbejdet om rørledningsprojekter, f.eks. Nabuco-projektet, og andre projekter ved Det Kaspiske Hav bør gennemføres på den mest effektive måde. En hurtig tilnærmelse af Tyrkiets energinormer og -politikker til EU kunne være meget nyttig med henblik på at udnytte Tyrkiets store potentiale som et vigtigt knudepunkt for energiforsyningerne.

EU's finansielle samarbejdsredskaber bør anvendes fuldt ud for at fremme omstrukturering og udvikling af partnerlandenes energisektorer, regionalt samarbejde, infrastrukturforbindelser, nye rørledninger, energieffektivitet og vedvarende energikilder til gensidig gavn. Det nylige fælles forslag fra EU, Den Europæiske Investeringsbank og Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling til finansiering af kulbrinteinfrastrukturprojekter inden for rammerne af aftalememorandummet mellem EU og Ukraine om energisamarbejde har vist, at der kan skabes effektiv synergi, når alle EU-redskaber anvendes til at nå et strategisk EU-mål på en koordineret måde. Verdensfonden for Energieffektivitet og Vedvarende Energi vil hjælpe med at finde supplerende finansielle ressourcer.

Det er vigtigt, at EU hurtigt etablerer forbindelser med strategisk centrale naboer. Medlemsstaterne er nødt til at støtte de igangværende bilaterale og regionale energisamarbejdspartnerskaber med de vigtigste EU-energi partnere, herunder en gradvis udvidet anvendelse af principperne for det indre energimarked gennem den europæiske naboskabspolitik og effektiv anvendelse af alle finansielle redskaber, som EU, Den Europæiske Investeringsbank, Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling og andre internationale finansieringsinstitutioner kan tage i brug for at sikre EU's energiforsyninger.

- (5) For at sikre effektiv opfølgning og kohærens ved gennemførelse af de ovennævnte initiativer og processer vil det være afgørende for EU-partnerne, at de hele tiden bliver informeret om og tager hensyn til udviklingen, og at de er rede til at udveksle vigtige oplysninger med hinanden i tilfælde af en ekstern energikrise. Med henblik på at lette en sådan udveksling forbereder Kommissionen, Rådets formandskab og Rådets generalsekretariat oprettelsen af et **netværk af energikorrespondenter**, der skal fremme en hurtig EU-respons og -reaktion i tilfælde af trusler mod energiforsyningssikkerheden. Formålet med et sådant netværk er at forberede tiltag og beslutninger i tilfælde af en energiforsyningskrise gennem indsamling, behandling og videreformidling af pålidelige oplysninger, der har betydning for EU's energiforsyningssikkerhed. Netværket skal også trække på forudgående analyser og vurderinger med henblik på at fremsætte advarsler hurtigt, hvis der er risiko for, at målene i forbindelse med energiforsyningssikkerheden ikke kan nås.

Dette netværk bør sammensættes af energieksperter fra medlemsstaterne, Rådets generalsekretariat og Kommissionen. Det bør operere ved hjælp af et specifikt kommunikationssystem, og der skal afholdes møder på ad hoc-basis.

Med henblik på at lette gennemførelsen af en fælles og kohærent ekstern politik til fremme af energiforsyningssikkerheden og indføre et vigtigt redskab til tidlig varsling, som gør EU bedre forberedt til energikriser, bør medlemsstaterne aftale, at der oprettes et netværk af energikorrespondenter, og at dets arbejde sættes i gang.